

ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ

ПРАВОСУДДЯ -

це специфічний вид державної діяльності, що здійснюється судом на підставі закону у встановленому ним порядку, полягає в розгляді та вирішенні судових справ з метою забезпечення гарантованих Конституцією України та законами прав та свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, інтересів суспільства та держави, і завершується постановлянням правосудного судового рішення, яке має загальнообов'язковий характер

ВІДПОВІДНО ДО СТ. 129 КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ ОСНОВНИМИ ЗАСАДАМИ СУДОЧИНСТВА Є:

- 1) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом;
- 2) забезпечення доведеності вини;
- 3) змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості;
- 4) підтримання публічного обвинувачення в суді прокурором;
- 5) забезпечення обвинуваченому права на захист;
- 6) гласність судового процесу та його повне фіксування технічними засобами;
- 7) розумні строки розгляду справи судом;
- 8) забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках - на касаційне оскарження судового рішення;
- 9) обов'язковість судового рішення.

ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ ВИКЛЮЧНО СУДОМ

Правосуддя є однією з форм державної діяльності, яку здійснюють виключно суди шляхом розгляду й вирішення в судових засіданнях цивільних, кримінальних, адміністративних і господарських справ у встановленому законом порядку.

Делегування функцій судів, привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускається. Не допускається також створення надзвичайних і особливих судів

**(Ст. 125 Конституції України, ст. 5 ЗУ «Про
судоустрій і статус суддів»)**

ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВИЙ ТА ПОВНОВАЖНИЙ СУД

Кожному гарантується захист його прав, свобод та інтересів у розумні строки незалежним, безстороннім і справедливим судом, утвореним законом. Ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи в суді, до юрисдикції якого вона віднесена процесуальним законом.

(ст. ст. 7, 8 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів»)

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ СУДДІВ І ПІДКОРЕННЯ ЇХ ЛИШЕ ЗАКОНОВІ

Здійснюючи правосуддя, суди є незалежними від будь-якого незаконного впливу. Суди здійснюють правосуддя на основі Конституції і законів України та на засадах верховенства права. Незалежність суддів під час здійснення правосуддя обов'язково передбачає підкорення їх лише законові, бо інакше воно зумовить сваволю й беззаконня. Тому, чим повніше й точніше в законі регламентовано діяльність суддів із розгляду й вирішення справ, тим більше гарантій від сваволі.

(Ст. 126 Конституції України, ст. 6 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів»)

МОВА СУДОЧИНСТВА І ДІЛОВОДСТВА В СУДАХ

Судочинство і діловодство в судах України проводяться державною мовою. Суди забезпечують рівність прав громадян у судовому процесі за мовною ознакою. Суди використовують державну мову в процесі судочинства та гарантують право громадян на використання ними в судовому процесі рідної мови або мови, якою вони володіють.

(ст. 12 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів»)

ГЛАСНІСТЬ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ ТА ЙОГО ПОВНЕ ФІКСУВАННЯ ТЕХНІЧНИМИ ЗАСОБАМИ

Судові рішення, судові засідання та інформація щодо справ, які розглядаються судом, є відкритими, крім випадків, установлених законом. Ніхто не може бути обмежений у праві на отримання в суді усної або письмової інформації про результати розгляду його судової справи. Будь-яка особа має право на вільний доступ до судового рішення в порядку, встановленому законом. Особи, присутні в залі судового засідання, представники засобів масової інформації можуть проводити в залі судового засідання фотозйомку, відео- та аудіозапис з використанням портативних відео- та аудіотехнічних засобів без отримання окремого дозволу суду, але з урахуванням обмежень, встановлених законом. Трансляція судового засідання здійснюється з дозволу суду.

(ст. 11 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів»)

КОЛЕГІАЛЬНІСТЬ ТА ОДНООСОБОВІСТЬ РОЗГЛЯДУ СПРАВ

Справи в судах розглядаються суддею одноособово, а у випадках, визначених процесуальним законом, - колегією суддів, а також за участю присяжних. Суддя, який розглядає справу одноособово, діє як суд. У судах функціонує Єдина судова інформаційна (автоматизована) система. Визначення судді або колегії суддів для розгляду конкретної справи здійснюється Єдиною судовою інформаційною (автоматизованою) системою у порядку, визначеному процесуальним законом.

(ст. 15 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів»)

РІВНІСТЬ УСІХ УЧАСНИКІВ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ ПЕРЕД ЗАКОНОМ І СУДОМ

Правосуддя в Україні здійснюється на засадах рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних та інших ознак. Суд створює такі умови, за яких кожному учаснику судового процесу гарантується рівність у реалізації наданих процесуальних прав та у виконанні процесуальних обов'язків, визначених процесуальним законом.

(ст. 9 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів»)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОВЕДЕНОСТІ ВИНИ

Ця засада закріплена в ст. 129 Конституції України й означає, що особу вважають невинуватою у вчиненні злочину й не можуть піддати кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в передбаченому законом порядку й встановлено обвинувальним вироком суду (ст. 62 Конституції)

ЗМАГАЛЬНІСТЬ СТОРІН І СВОБОДА В НАДАННІ НИМИ СУДУ СВОЇХ ДОКАЗІВ І В ДОВЕДЕННІ ПЕРЕД СУДОМ ЇХНЬОЇ ПЕРЕКОНЛИВОСТІ

Ця засада полягає в тому, що в судовому засіданні ведуть між собою процесуальний спір дві сторони: в кримінальному судочинстві — сторона обвинувачення й сторона захисту, в цивільному судочинстві — позивач і відповідач.

Ця засада є багатоплановою і має кілька складників, а саме:

- ініціювання судового процесу заінтересованою особою;
- надання сторонами в судовому розгляді доказів як самотійно, так і шляхом звернення за допомогою до державних органів;
- сторони самотійно доводять судові переконливість доказів, аргументів, мотивів, оцінок і здійснюють попередній правовий аналіз;
- сторони зобов'язані повідомляти суд та іншу сторону про наявність доказів і джерела їх надходження;
- сторони відповідають перед судом за порушення в разі попереднього неповідомлення суду та іншої сторони про наявність доказів тощо.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АПЕЛЯЦІЙНОГО ТА КАСАЦІЙНОГО ОСКАРЖЕННЯ РІШЕННЯ СУДУ

**Учасники судового процесу та інші особи
мають право на апеляційний перегляд справи
та у визначених законом випадках - на
касаційне оскарження судового рішення.**

(ст. 14 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів»)

ОБОВ'ЯЗКОВІСТЬ РІШЕНЬ СУДУ

Судове рішення, яким закінчується розгляд справи в суді, ухвалюється іменем України. Судові рішення, що набрали законної сили, є обов'язковими до виконання всіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, фізичними і юридичними особами та їх об'єднаннями на всій території України. Обов'язковість урахування (преюдиційність) судових рішень для інших судів визначається законом. Контроль за виконанням судового рішення здійснює суд у межах повноважень, наданих йому законом.

(ст. 13 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів»)

УЧАСТЬ НАРОДУ В ЗДІЙСНЕННІ ПРАВОСУДДЯ

**Народ бере участь у здійсненні правосуддя
через присяжних.**

(ст. 5 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів»)

ПРОФЕСІЙНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД

Кожен має право на професійну правничу допомогу. У випадках, визначених законом, держава забезпечує надання професійної правничої допомоги безоплатно. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав та особи, яка надає правничу допомогу. Для надання професійної правничої допомоги діє адвокатура.

(ст. 10 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів»)